

Documents de la vida quotidiana dels jueus de Cervera (1352 - 1353)

MONTSE GRAELLS I VILARDOSA
Llicenciada en Història

En el llibre notarial que utilitzem per documentar la memòria de llicenciatura, el *Liber Iudeorum 1352-1354*, del notari Ramon Rama, de l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera, a part de la documentació que utilitzem per analitzar l'activitat creditícia dels jueus cerverins, hi ha molts altres documents de gran interès per conèixer com es desenvolupava la vida quotidiana a la comunitat jueva de Cervera a mitjans del segle XIV.

De fet, quan els historiadors centren la seva àrea d'investigació en els jueus, sobre els quals s'han fet nombrosos estudis, principalment ho fan sobre l'activitat econòmica, creditícia sobretot, la qual va generar una gran quantitat de documentació notarial. Però en aquesta mateixa documentació, i al costat de la informació de caire econòmic, hi apareixen

molts instruments que, a la vegada que ens donen dades econòmiques, ens aporten també coneixements sobre altres aspectes de la vida quotidiana. No hem d'oblidar que, a l'Edat Mitjana, gairebé tots els afers es tractaven a cal notari i quedaven enregistrats en els llibres notariais; podem dir que molts aspectes que són de la quotidianitat, comportaven un tracte econòmic i calia que, per les dues parts interessades en qualsevol negoci, es redactessin escriptures públiques per la seva veracitat.

Per mostrar la varietat de documentació generada per la comunitat hebrea de Cervera i de possibles temes que es poden treballar sobre aquesta, hem fet una selecció de documents interessants, dels quals a continuació presentem la transcripció¹: des dels deutors o instruments de deute; un tractat de divorci d'un matrimoni jueu; l'acceptació d'un jueu de Cardona per formar part de l'aljama de Cervera; un document de tutoria econòmica d'un jueu envers els seus nebots orfes; el pagament d'un salari a una llevadora jueva; el contracte entre un assaonador de pell per fer sabates amb els jueus que li subministren el cuir; l'escriptura pública en la qual un jueu promet no jugar al joc de daus dins la vegueria de Cervera, fins al pagament del salari d'un cirurgià cristià per la cura feta a un jueu ferit a l'espalla.

Les normes que hem seguit per tal de fer més entenedor el text són les habituals: resoldre abreviatures, introduir signes de puntuació i accentuació, regularitzar l'ús de majúscules, etc.

1. Revisada per Pere Verdés.

1

1352, maig, 22. Cervera.

Ramonet Morana, fill del difunt Ramon Morana, de Fluvià, confessa deure a Astruc Jacob, jueu de Cervera, un préstec de 30 s.b., el termini del qual, junt amb l'interès estipulat, es fixa per la festa de Santa Maria d'agost. Són testimonis Guillem Amigó i Ramon Rull, de Fluvià.

Sit omnibus notum quod ego, Raymundetus Morana, filius Raymundi Morana, quondam, loci de Fluvià, confiteor me debere vobis, Astruch Iacob, iudeo Cervarie, et vestris, triginta solidos Barchinone terni causa mutui quod michi fecistis de eisdem et ipsos a vobis habui et recepi. Ideo renuntio exceptioni dicte peccunie non numerate, non habite et non recepte et doli. Quos vobis et vestris solvere promito in primo instanti festo Sancte Marie augusti, adiate sine omne prolongamento et contradicto. Et usque ad dictum terminum et post ipsum, promito vobis et vestris dare de lucro ad rationem coti domini regis. Et confiteor venerabili baiulo de Fluviano, licet absenti tanquam presenti, et notario infrascripto, hec a me pro dicto baiulo legitime stipulanti et recipienti, dictum debitum debere et ipsum debitum vobis, dicto iudeo, exsolvere promito termino supradicto sub pena tertii. Et de presenti recipio a dicto baiulo X dies pro monitionibus et citationibus faciendis. Ita quod ratione dicti debiti seu partis eiusdem non possim firmare ius nec proponere in iudicio vel extra ulla rationes, compensationes, diffugia seu malitias nisi tamen de soluto quod tamen habeam probare coram dicto baiulo per publica instrumenta post presens confecta. Et volo quod dictus baiulus¹ per se aut nuncios vel sagiones suos possit me cogere, distringere et forciare ad solvendum vobis dictum debitum simul cum omnibus dampnis, misionibus et expensis² et sibi ipsi dictam penam tertii tanquam de debito in iudicio ipsius curie confesato. Et pro hiis firmiter attendendis et complendis, renuntians omnibus legibus et iuribus contra hec facientibus et specialiter legi sive iuri dicenti generalem renuntiationem non valere nisi precedat specialis, obligo inde vobis et vestris et baiulo iamdicto³ me et omnia bona mea, mobilia et immobilia ubique habita et habenda. Et ut predicta firmiter observentur ego, dictus Raymundetus, cercioratus de iuro meo per notarium subscriptum⁴, confitens me esse minorem viginti quinqué annis, maiorem vero decem et octo annis, iuro per Deum et eius sancta quatuor Evangelia, coram ponita et a me corporaliter manu tacta quod contra predicta non veniam nec aliquem contravenire faciam aut permitam ratione restitutionis in integrum vel minore etatis nec aliqua alia ratione, causa, modo sive iuri.

Quod est actum Cervarie, XXII^a die madii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L secundo.

Sig + num Raymundeti Morana predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt: Guillelmus Amigó, Raymundus Rul, de Fluvià⁵

1. *Segueix possi, ratllat.*

2. *simul cum omnibus dampnis, misionibus et expensis, interliniat.*

3. *et baiulo iamdicto, interliniat.*

4. *cercioratus de iuro meo per notarium subscriptum, interliniat.*

5. *Al marge esquerre l'abreviatura ct (clausum traditum), i tot el doc. ratllat amb 2 línies verticals.*

2

1352 juny 20. Cervera.

Contracte de divorci, segons el ritus jueu, entre Perfeit Biona, jueu de Cervera i Mirona, filla de David Abraham, jueu difunt, i de Preciosa. Perfeit Biona acorda retornar els béns que, en temps de núpcies, va rebre com a dot de la que fou la seva esposa, Mirona: una casa situada en el call jueu, al carrer del Vent, i la quantitat de 3.000 sous.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum* 1352 -1354, fols.47v.-49 r.

Sit omnibus notum quod ego, Perfeyt Biona, iudeus, ville Cervarie, attendens quod pro tempore nuptie vestri, Mirone¹, filie Daviv Abraam, iudei, quondam, vos dicta Mirona dedistis et constituistis michi in dotem inter alia², quoddam hospitium situm in callo iudayco scilicet³ in vico vocato *del vent*, sicut affrontatur cum hospitio quod tenet uxor magistri Bonjuhà Azday, quondam, et cum hospitio heredum Bernardi de Vallo et cum hospitio Iacobus Arnaldi partim et partim cum domibus furni et cum via publica, ut de hiis patet per publicum instrumentum VI kalendas martii anno Domini millesimo CCC^o L per notarium subscriptum confectus⁴, quodquidem hospitium vobis, dicte Mirone, dedatur et concesserat pro parte hereditate et legitima et alio iure vobis pertinentibus in bonis paternis et maternis, Preçosa, mater vestra uxorque quondam patris vestri iamdicti⁵, cum alio publico instrumento die et anno predictis et per dictum notarium confecto. Attendens⁶ etiam quod iamdicta Preçosa, mater vestra, pro solutione et satisfactione pro rata quantitatis illis dotis per ipsam Priçosam michi constitutam, que dos ascendetur summa⁷ trium milium solidorum monete Barchinone terni, cum alio publico instrumento die et anno predictos et per dictum notarium confecto, dedit michi donatione pura, perfecta et irrevocabili inter vivos omnia et singula bona sua mobilia aut semoventia, nomina sive credita, deposita et alia quecumque iura que ipsa haberet ubique, causis et rationibus quibuscumque, et quod hac de causa cessit et mandavit michi omnia loca sua et iura, ut hec et alia michi proxime allegato instrumento continentur. Attendens etiam quod, instigante diabolo, discordia fuit suscitata inter me et vos ita quod simul cohabitare nequimus propter⁸ matrimonium inter me et vos factum est, divorciandum sic quod vobis iamdicte uxor mee de presenti nitendo et

1. Mirone, *corregit* *damunt* Ducone. *Per no abusar de les notes, direm que en l'instrument transcrit, totes les vegades que apareix aquest nom de Mirona, està corregit sobre Ducona.*

2. inter alia, *interliniat*.

3. scilicet, *precedit de vo-, ratllat, i seguit de pu-, ratllat*.

4. ut de hiis (...) confectus, *interliniat*.

5. *Segueix* Attendens in super, *ratllat*.

6. Attendens, *corregit* *damunt* quod.

7. summa, *interliniat*.

8. *Segueix* quod, *interliniat*.

propositum habeo libellum repudii dare secundum ritus iudeorum. Attendens etiam quod consonum est rationi quod⁹ tota predicta dos per me vobis restituatur cum sit locus restitutioni ipsius dotis, ideo cum hoc presenti publico instrumento perpetuo valituro et duraturo, non vi, non metu, non sedactus aut errore ductus, immo de iure meo cercioratus scienter provide in omnibus et consulte corde bono, voluntate spontanea et animo cupenti, cum hoc presenti publico instrumento perpetuo valituro et duraturo¹⁰, restituens, remitens et relaxans vobis, iamdicte Mirone et iamdicte Preçose, matri vestre¹¹, hospitium supradictum et alia iura de super per vos seu alteram vestram michi data et cessa¹², absolvo, remito et concedo in perpetuum ex causa transactionis, vobis, iamdictis Mirone et Preçose, et utrique vestrum, omne ius et quicquid iure et actionis, questionis, petitionis et demande, ego habeo et habere debeo et michi competit et competere potest sive debet aut competeat sive debebat¹³, in et super hospitio et bonis predictis rationibus quibus super vel aliqua alia ratione, iure, titulo sive causa. Et omnes insuper me et meos de posesione et tenedone dictorum bonorum, ut ea omnia bona predicta ab hac die inantea quo presens scribitur instrumentum, vos et vestri habeatis semper et teneatis, possideatis et expleatis cum ingressibus et egressibus, meliorationibus ac omnibus suis pertinentiis et iuribus universis ad vendendum, dandum inignorandum sive alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas sine vinculo et retentu que in illis seu aliquo¹⁴ illorum non facio ullo modo nisi ut inferius continetur¹⁵. Et sicut melius dici, scribi vel intellegi et cogitati pace salvamento et comodo vestri et vestrorum, absolvo, inquam¹⁶ et concedo et restituo vobis, iamdictas Mirone et Preçose, et vestris, omnes actiones, petitiones et demandas quam et quas facere seu movere possem contra vos et bona vestra¹⁷ iamdicta quocumque ratione vel causa, patiens vobis firmum pactum de non petendo et de non agendo in iure vel extra ius, per me vel interpositam personam aliquid exinde de predictis¹⁸, dans, cedens et remitens vobis et vestris in perpetuum totum locum meum, ius, petitiones, actiones et demandas, reales et personales, directas sive iuxtas et utiles, ordinarias vel extraordinarias, cuiuscumque generis vel speciei sint, que et quas in predictis bonis¹⁹ seu aliquibus ipsorum contra omnes et singulas personas, ratione eorum²⁰, habeo et habere debeo aut possum ad agendum, petendum, deffendum, replicandum et excipiendum in iudicio vel extra. Constituendo inde vos et vestris et utramque vestrum in predictas veras dominas et procuratrices ut in ratione vestram propriam ratum habentes et firmum quicquid per vos actum fuerit in premissis sive

9. *Segueix predicta dos, ratllat.*

10. *duraturo, interliniat damunt valituro, ratllat.*

11. *matri vestre, interliniat.*

12. *dari et cessi, correxit damunt dare et cesses.*

13. *aut competeat sine debebat, interliniat.*

14. *Segueix ip-, ratllot.*

15. *nisi ut inferius continetur, interliniat. Modo, precedit de mo-, ratllat.*

16. *Segueix vos, ratllat.*

17. *Segueix et que quod, ratllat.*

18. *aliquid ex inde de predictis, interliniat.*

19. *bonis, interliniat.*

20. *Segueix que, ratllat.*

procuraticem. Salins ²¹ michi et retentis quibusdam misionis, debitionis que ex causa transactionis, avenientie et compositionis inter nos admuntem factaque²² penes me retineo simul cum iuribus et actionibus michi super eisdem per vos, dictam Preçosam, cessis, mandatis ut supra est tactum. Et ut omnia et singula supradicta melius semper et firmus attendantur et compleantur, renuntians scienter et prudenter atque consulte omni exceptioni ²³ iuris, eius necnon etiam omni iuri²⁴, et auxilio canonico et civili et ebrayco²⁵, scriptis et non scriptis, michi vel meis contra predicta vel eorum aliquid competentibus seu competentians, ratione dictorum bonorum vel aliorum predictorum vel alio quolibet modo, iure, ratione vel causa que dici vel cogitari possit salvamento vestri et vestrorum²⁶ super predictis omnibus et singulis, et dependentibus seu emergentibus ex eisdem michi et meis impono silencium sempiternum. Et si forte instrumentum vel instrumenta, latina seu ebrayca, contra presens instrumentum apparerent, volo et concedo quod sint cassa inica atque nulla et care aut penitus viribus et effectu tamen dictis debitoris instrumentis que nunc sunt penes me remanentibus²⁷ in suo robore et valore²⁸, presenti instrumenti in aliquo quo ad hec non alistant. Et quia in dubium fuit ductum per vos, quod ego nonnulli dedissem et cesissem hospitium et iura²⁹ predicta per me vobis restituta³⁰ aut pactem eorundem aut quod fecissem seu convertissem seu mutassem³¹ aliquid bonis predictis sub nomine meo aut aliquid fecissem contra³² presentem diffinitionem, absolutionem et restitutionem quod revera non feci. Ideo, cum hoc presenti publico instrumento, promito et convenio bona fide, vobis iamdictas Mirone et Preçose³³, virtute iuramenti inferius per me prestiti, quod alicui nullam feci donationem aut cessionem seu quemvis alium contractum, palam vel occulte, nec aliquid feci propter quod presens absolutio infringi valeat seu irritari nec aliquid sub nomine meo transportavi. Et de hiis facio vobis, iamdictas Mirone et Preçose, et vestris, bonam et legalem guarantiam super omnibus bonis meis, mobiliis et immobiliis, habitis et habendis. Et si aliqua instrumenta sub nomine meo descendencia alienis predictis inde apparerent de eiusdem vobis³⁴ et utrique vestrum facio donationem irrevocabilem inter vivos. Et ut predicta³⁵ in singulis capitulis contenta maiore filoantur firmitate tactis a me propria manu corporaliter et³⁶ libentur decem preceptis legis que Deus dedit Moisi in monte Sinay, super quibus iuro

21. Salins, *precedit de* Et ut omnia et sa-, *ratllat*, *i seguit de* [-----] *ratllat*.

22. *Segueix ret-, ratllat*.

23. *Segueix iure, ratllat*.

24. eius nec non et cetera omni iuri, *interliniat*.

25. ebrayco, *interliniat*.

26. *Segueix et, ratllat*.

27. remanentibus, *interliniat*.

28. *Segueix penes me remanentibus, ratllat*.

29. *Segueix nu-, ratllat*.

30. *Segueixen una a i una p ratllades*.

31. mutassem, *interliniat*.

32. *Segueix dut-, ratllat*.

33. *Segueix quod nullius, ratllat*.

34. *Segueix facio, ratllat*.

35. *Segueix maiori, ratllat*.

36. *Segueix libel, ratllat*.

predictam omnia et singula attendere firmiter et complere et in aliquo non contrafacere vel³⁷ venire sic Deus me adiuvet et decem precepta legis predictam.

Quod est actum Cervarie, XX die iunii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L. secundo.

Sig + num Perfeyt Biona³⁸, predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt: Içach Bonanasch, Vitalis Fferrari, iudei, Ffranciscus Sartoris, Raymundus Gilabert, notarius, Cervarie³⁹

37. vel, *repetit*.

38. *Segueix iudeus, ratllat*.

39. *Al marge esquerre l'abreviatura de clausum traditum, i l'instrument ratllat amb 2 línies verticals.*

3

1352, agost, 17. Cervera

Isaac Rossell i Astruc Jacob, jueus de Cervera, com a procuradors d'Astruc Malet jueu de Cardona - atès l'acord entre dit Astruc Malet i els secretaris de l'aljama de Cervera perquè aquest s'estableixi a l'aljama de la vila - acorden amb Vidal Ferrer, Adret David, lloctinent de Perfet Ravalla, i Lobell Malet, secretaris de l'aljama, les condicions, beneficis i obligacions que aquesta domiciliació comportarà.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352-1354*, fols.69 v-70 v.

Sit omnibus notum quod cum tractatum esset inter Astrugum Malet, iudeum Cardone, ex una parte¹, et secretarios aliame iudeorum ville Cervarie, ex parte altera², quod dictus Astrugus suum domicilium transportaret apud Cervarie et quod daret certam pensionem annuatim pro parte ipsi Astrugo pertinenti in questiis, tributis, subsidiis et aliis quibuscumque exactionibus regalibus et vicinalibus ad que seu quas prefata aliama et singulares eiusdem tenean[t] et cetera quoquomodo. Et ad hec tractanda et procuranda iamdictus Astrugus suos constituisset et ordinasset procuratores cum publico instrumento XXII die madii, anno subscripto, per notarium subscriptum confecto, scilicet³ Içach Rossel et Astruch Iacob, iudeos Cervarie. Ideo fuit⁴ conventum inter ipsas partes, scilicet inter procuratores iamdictos, ex parte una, et

1. ex una parte *interliniat*. Entre ex i una, parte, *ratllat*.

2. ex parte altera, *interliniat*.

3. *Segueix Adret Daviv, ratllat i Içach Rossel, interliniat*.

4. *Segueix [+ 5] ratllat*.

Vitalem Fferrarii, Adret Dauvi, locumtenentem Perfeyt Ravayla, et Lobellum Maleti, secretarios⁵ dicte aliame, ex ⁶ parte altera, super predictis in modum qui sequitur:

“Ès emprés entre n’ Astruch Jacob e n’ Içach Rossel, juheus, procuradors d’ en Astruch Malet, juheu de Cardona, d’una part, e en Vidal Fferrer, Adret Dauvi, lochtinent d’ en Perfeyt Ravayla, e Lobel Malet, secretaris de la aliama dels juheus de la vila de Cervera, de l’ altra, que lo dit Astruch Malet, sens temença e pahor de sí e de sos béns, pusque mudar, estar e tenir son domicili en la vila de Cervera, axí que pusque aquí procurar e star, logreyar e prestar, merquedeyar, vendre e comprar e fer tots sos negocis, segons que l’ dels singulars de la aljama de Cervera fer pot ho deu ho an acostumat del pus prop primer⁷ dia de setembre qui ve a V anys⁸ d’aquí avant comtadors e complidors. E que lo dit Astruch Malet pach e sie tengut de pagar a la dita aliama ho a qui ela volrà, solament XV lliures⁹ de barceloneses per cascan an dels dits V ans, pagadors, ço és a ssaber, la meytat en la meytat del an e l’ altra meytat en la fi del an e açò per quascú dels dits V ans sens dampnatge¹⁰, greuye e messió de la dita aliama e que neguna altra cosa, forçadament o per grat, lo dit Astruch Malet no sia tengut de pagar ne de donar ne de contribuir ho posar en degunes questes, tributs, subsidis, ajudes, violaris, messions reyls o veynals, ho sise, ho ajuda, ho qual se vuyle altres coses, ne fermar en deutes ne en violaris ho sensals, ne en quals se vuyle altres contractes, ne obligar-s’i sinó tantsolament a pagar les dites XV lliures de barceloneses per los terminis desús dits. E si per aventura lo dit Astruch Malet, per rahó de deutes¹¹, violaris, tributs, subsidis, sises, ajudes ho messions veynals ho reyls, ho quals se vuyle altres coses per part del senyor rey ho per destreyador ho per son lochtinent ho per saig ho altra qual se vuyla persona, ere peyorat, destret ho forçat, que la dita aliama, a ses pròpies messions e despeses aye a restituyr al dit Astruch Malet les dites peyores, encara que fossen venudes¹², sens tot prolongament e contradiment e dampnatge e messió del dit Astruch Malet e dels seus. Item, és emprés que passats los dits V ans, que lo dit Astruch Malet, sens embarch e contradiment d’ algú e sens temença e paor de la dita aliama ho dels singulars d’ aquela, se.n pusque anar e mudar ab tots sos¹³ béns, siens e movents là hon¹⁴ se volrà e que no.l puxen aturar per neguna rahó, salt, emperò, que si per aventura deutes al dit Astruch Malet romanien en la vila de Cervera ho en la vegueria après que se.n fos anat ho passats los dits V ans, que sie tengut de pagar per aquells per lliura e sou, segons que tengut serà en la questa de la seyora reyna tantsolament e no en altres coses, zò és, en altres questes, comuns o altres qualse volgués trahuts ho subsidis, ajudes ho sises¹⁵ en què l’ aljama fos tenguda. E per

5. secretarios, *interliniat*.

6. *Segueix alt, ratllat*.

7. *Segueix vinent, interliniat i ratllat*.

8. *Segueix p-, ratllada*.

9. *Segueix per ca-, ratllat*.

10. Al ms. dampnatge, *corregit damunt dampnai-, ratllat*.

11. deutes, *al ms. escrit deuts*.

12. encara que fossen venudes, *interliniat*.

13. *Segueix pe-, ratllat*.

14. *Segueix ca-, ratllat*.

15. ajudes o sises, *interliniat*.

aquestes coses a tenir e a observar quascuna de les dites parts¹⁶ renunciaren a tot dret, ley ho costum ho usatge ho constitució que pogués contra açò venir per qualque rahó.

E no-res-menys, obligaren la una part¹⁷ a l'altra sí e sos béns, zò és, los dits Içach Rossel e Astruch Jacob, los béns del lur principal e los dits Vidal Fferrer, Adret David e Lobel Malet, los béns¹⁸ lurs e de la aliama damunt dita¹⁹. E de totes aquestes coses manaren e volgueren ésser feytes dues cartes alphabet divises, de les quals la una²⁰ al dit Astruch Malet e l' altra als dits secretaris sien liurades per tal que en son cas e en son loch, si necessari ere, quascun²¹ pogués mostrar de son dret."

Quod fuit actum Cervarie, presentibus partibus supradictis et hec laudantibus, concedentibus et firmatibus, XVII die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCCº L secundo, presentibus testibus Abraam Aviçmel, iudeo, Ffrancisco Sartore et Petro Pescater, Cervarie.

Sig + num Içach Rossel²². Sig + num Astruch Jacob, iudeorum predictorum, qui hec, nominibus supra, firmamus, concedimus et laudamus.

Sig + num Vitalis Fferrarii. Sig + num Adret David. Sig + num Lobel Malet, secretariorum predictorum, qui hec, nominibus quibus supra, firmamus, laudamus et concedimus²³ die et anno predictis, presentibus testibus supradictis.

16. *Segueix* manaren fer carta [pus oblig], *ratllat*.

17. *part. interliniat*.

18. *Segueix* de, *ratllat*.

19. *damunt dita, interliniat*.

20. *Segueix* al di-, *ratllat*.

21. *quascun, interliniat*.

22. Içach Rossel, *escrit damunt* Astruch Jacob, *ratllat*.

23. *concedimus, al ms. escrit concesserunt*.

4

1352, agost, 24. Cervera.

Belaura, esposa de Jucef Bonastruc, jueu de Cervera, es constitueix, a instància del seu espòs, en deutora, fiadora i pagadora del deute de 1000 sous melgoresos, que Jucef Bonastruc tenia envers els seus nebots, Isaac i Bonastruc, orfes del seu germà, Vidal Bonastruc, jueu difunt de Castelló d' Empúries.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352-1354*, fols.71 v-72 r.

Noverint universi quod ego, Belaura, uxor lueffi Bonastrugii, iudei Cervarie, ad preces et instantia dicti viri mei, presentis et volentis et consentientis ex certa scientia

constituo me principalem debitricem et fideiutricem et paccatricem in illo debito mille solidos malgoresnes valentes tot idem barchinonenses, quos dictus luceffus, vir meus, debere recongnovit Issacho et Bonastrugo, filiis pupillis Vitalis Bonastrugi, iudei, quondam, ville Castellionis Impurie fratrisque sui, et Prizosse, avie et tutrici ipsorum pupillorum, eorundem nomine, ratione, excusationis seu pretii quorundam bonorum mobilium dictorum pupillorum que dictus vir meus emit, habuit et recepit a prefata tutrice, quosquidem dictos, prefatus vir meus dictis pupillis ac prefate tutrici eorum nomine solvere promissit a die confectionis instrumenti inferius ad sex annos proxime venturos et sequentes. Et in promissione etiam et conventionem quem dictus vir meus fecit dicte Prezosse, tutrici, matri sue, videlicet quod prestabit¹ atque ministrabit complete provisionem omnium alimentorum eidem necessariorum per dictos sex annos et etiam ultra per tantum tempus quantum recusaverit seu retardaverit solvere debitum supradictum in compensationem fructum ac interesse dictorum mille solidorum malgoresnium pro ut dictus vir meus prefatis pupillis et dicte tutrice obligavit omnia bona sua habita et habenda, ubique ut hec et quedam² alia latius continentur in quodam publico instrumento XXII^a die mensis iunii anni presentis sub posse Petri Mathei, notarii publici ville Castellionis Impurie, de quo plome certificata fui et me certificatam fuisse. Confiteor sic quod ad omnia et singula ad que dictus luceffus, vir meus, in dicto instrumento, pro predicto debito persolvendo et dicta promissione prestanda dicte tutrice, nomine suo et dictorum pupillorum, volo teneri et obligari in vita et morte quemadmodum dictus vir meus tenetur et obligatus est cum ipso viro meo et sine ipso. Et pro predictis omnibus et singulis attendendis et complendis, dictis pupillis et dicte Prizosse, eorum tutrice, absenti, obligo omnia bona mea, mobilia et immobilia, presentia et futura, ubique. Renuntians scienter illi iuri quod iubet principalem prius convenire quam fideiussorem et beneficio Valleyani senatus consulti et iuri ypothece mee et Auctentico, incipienti "Si qua mulier", et omnibus iuribus et exceptionibus contra hec repugnantibus. Iurans per Deum et eius decem precepta legis que dedit Moysi in monte Sinay, predicta omnia et singula, rata, grata et firma, habere in aliquo non contra facere vel venire iuro aliquo sine causa ad potiore cauthelem et securitatem premissorum. Confiteor a vobis, notario subscripto, nomine dictorum pupillorum et ipsius Prizosse, tutrixsse, *quinyan* more solito ebreorum. Hoc igitur omnia et singula supradicta facio, convenio, promito et paciscor in manu et posse vestri, notarii subscripti, stipulantis et recipientis nomine dictorum pupillorum et dicte Prizosse et omnium aliorum quorum, interest vel interesse, potest seu poterit.

Ad hec, ego, luceff Bonastruch, confitens me promissis presentem fuisse et esse ad mei instantiam et preces predicta omnia fore facta, ideo hec ffirmo et laudo et assensum meum presto.

Quod est actum Cervarie, XXIII^a die augusti anno a nativitate Domini M^o trecentesimo³ quinquagesimo secundo.

Sig + num Belaure, uxoris luceff Bonastruch, iudee, iurantis predictae, que hec ffirmo, concedo et laudo. Sig + num Juceff Bonastruch, iudei predicti, qui hec ffirmo et concedo.

1. *Segueix aq. ratllat.*

2. *quedam, interliniat.*

3. *trecentesimo, al ms. trescento.*

Testes huius rey sunt: Raymundus Gilabert, notarius, et Franciscus Sartore, scriptor, Cervarie.⁴

4. *Al marge esquerre l'abreviatura ct (clausum traditum), i tot l'instrument ratllat amb dues línies verticals. A l'acabament, la nota marginal: Vidi ego, Raymundo de Rama.*

5

1352 , setembre, 3. Cervera

Arnau Reguer, teixidor, i la seva esposa Guiamoneta, de Cervera, confessen deure a Lobell Malet, jueu de Cervera, un préstec de 32 s.b., que prometen retornar per Santa Maria d'agost, juntament amb l'interès estipulat.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352 - 1354*, fol. 73 r.

Sit omnibus notum quod nos, Arnaldus Reguer, textor, et uxor eius Guiamoneta, Cervarie, *al sol de les graus d' en Pere d'en Vall*, confitemur debere vobis, Lupello Maleti, iudeo Cervarie, et vestris triginta duos solidos Barchinone terni causa mutui quod nobis fecistis de eisdem et ipsos a vobis habuimus et recepimus. Ideo renuntiamus exceptioni dicte peccunie non numerate, non habite et non recepte et doli. Quos vobis et vestris solvere promittimus in primo instanti festo Sancte Marie augusti adiate sine omne prolongamento et contradicto. Et usque ad dictum terminum et post ipsum promittimus vobis et vestris dare de lucro ad rationem coti domini regis. Et confitemur venerabili baiulo Cervarie dictum debitum debere sub pena tertii prout lacius in libro¹ curie dicti venerabili baiuli scribi poterit et dictari. Quapropter uterque nostrum insolidum et pro toto, renuntiantes beneficio dividende actionis et Nove Constitutionis de duobus reys stipulantibus et epistole divi Adriani, obligamus vobis et vestris nos et omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta firmus observentur, ego, dicta Guiamoneta, cerciorata de iure meo per notarium subscriptum, renuntians beneficio et auxilio senatus consulti Valleyani et iuri ypothecarum mearum, iuro per Deum et eius sancta quatuor Evangelia coram ponita et a me corporaliter manu tacta quod contra predicta non veniam nec aliquem contravenire faciam ratione dotis vel sponsalicii mei vel alterius cuiuslibet rey.

Quod est actum Cervarie, III die septembris, anno a nativitate Domini millesimo CCC° L secundo.

Sig + num Arnaldi Reguer. Sig + num Guiamonete, eius uxor, iurantis predictorum, qui hec firmamus, concedimus et laudamus.

1. libro, *interliniat* damunt registro, *ratllat*.

Testes huius rei sunt: Franciscus Sartore et Raymundus Gilabert, notarium, Cervarie².

2. *Al marge esquerre l'abreviatura ci (clausum traditum), i tot l'instrument ratllat amb dues línies verticals.*

6

1353 gener 23. Cervera.

Pere ça Alsina, de Robió de Segarra, promet pagar un salari de sis lliures a Astrugona, esposa d' Abrahan Avismel, jueu de Cervera, com a llevadora perquè ajudi a donar a llum a la seva esposa Guiamoneta.

AHCC, Ramon RAMA, *Liber Iudeorum 1352-1354*, fol. 98 r.- v.

Sit omnibus notum quod ego, Petrus z' Olcina, de Robió de Segarra, testimonio huius publici instrumenti, attendens quod vos, Astrugona, uxor Abraam Avizmell, iudei Cervarie, tenuistis et tenetis sub cura medicine vestre Guiamonetam, uxorem meam, ideo solutis tamen per vos omnibus ad hec necessariis iuxta ingenium et artem medicine, promito et convenio bona fide vobis, firma et sollempni stipulatione in hiis intervenienti quod ex quo et statim, cum dicta uxor mea habuerit infamten masculum vel femellam ad luce tamen proveniente, ego dabo et exsolvam vobis dicte Astruge et vestris in continenti pro salario et labore vestris et rebus ad hanc medicinam necessariis sex libras monete Barchinone de terno et in casu iamdicto nunc ut extunc et e contra instituo me vobis, iamdicte Astrugone, debitorem et paccatorem ipso casu statim cum vobis seu vestris fuero requisitus sine omne prolongamento et contradicito et absque omne dampno, gravamine et misione vestri et vestrorum et querela curie. Et super hiis, renuntio exceptioni¹ dicte peccunie ipso casu vobis non debite ex causa predicta et doli. Et nichilominus confiteor hec venerabili vicario Cervarie, licet absenti tanquam presenti et notario infrascripto², hec a me pro dicto vicario et pro omnibus illis quorum interest et intererit legitime stipulanti et recipienti dictam peccuniam ipso casu debere et solvere³ sub pena tertii. Et de presenti recipio a dicto vicario decem dies pro monitionibus et citationibus faciendis. Ita quod ratione dicti debiti aut partis eiusdem non possim firmare ius nec proponere in iudicio vel extra ulla rationes, compensationes, difugia seu malitias nisi tamen de soluto quod tamen habeam probare coram dicto vicario per publica instrumenta post presens confecta. Et quantum ad hec renuntio foro meo et me et omnia bona mea, submito foro, iurisdictione⁴ et districtui

1. exceptioni, *al ms.* exceptoni.

2. et notario infrascripto, *interliniat*.

3. *Segueix pro, ratllat*.

4. iurisdictione, *al ms. escrit* iurisdictione.

curie dicti vicarii. Et pro hiis attendendis firmiter et complendis obligo vobis et vestris et iamdicto venerabili vicario, absenti, me et omnia bona mea⁵, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Quod est actum Cervarie, XXIII die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L tertio.

Sig + num Petri z'Olzina predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt: Petrus de Rama, fusterius, et Ffranciscus Sartoris, Cervarie.

5. *Segueix in-, ratllat.*

7

1353, gener, 23. Cervera.

Contracte signat entre Ramon de Puig, assaonador, habitant de Cervera, d'una part, i Salomó Bonafós Adret i Jacob Isaac, jueus, de l'altra, en què els jueus es comprometen a subministrar-li cuir de diferents animals per fer sabates, acordant el preu per cada tipus de pell.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352-1354*, fols.99 r.-100 r.

Sit omnibus notum, quod ego, Raimundus de Podio, assaonator, habitator nunc Cervarie, cum testimonio huius publici instrumenti, attendendis quod actum fuit et in pactum deductum inter me, ex una parte, et vos, Salamó Bonafós Adret et Iacob Izach, iudeos, ex altera, quod vos detis michi ac deliberetis ad aptandum et assaonandum ad officium *de çabateria* cuyram *de moltó, de bous, de vedels e de bochs e de cabres* sub hoc pacto et conditione quod ego, meis sumptibus propriis et expensis, teneam et habeam ipsa coria sive ipsam cuyram aptare et assaonare prout decet et prout necessarium fuerit et quod remoto precio sive sublato, quod vobis ipsa coria sive cuyram decestabent super quoquidem precio¹ credatur² vestro³ et vestrum altero verbo vel salute vestro proprio iuramento absque placito et testibus nullo alio genere probationis exacto⁴ et remotis etiam michi et exolutis de omni corio de mutone *cusit* undecim solidos pro duodena pro labore et apparamento meo et aliis necessariis ad hec et de corio *deposat* novem solidos pro duodena et tresdecim solidos pro duodena *de cordovans cusits*, et decem solidos *deposats* pro duodena. Totum residuum ipsius corii

1. *Segueix ratllat* volo vobis credi et.

2. *Segueix vobis, escrit interliniat i ratllat.*

3. *Segueix et alterius, ratllat.*

4. *Segueix* quod iuramentam: vobis remito [5 lletres] extunc e contra tatxatione alicimus indicis minime expectata, *ratllat*.

per me aparati inter nos, dictas partes, medium per medium dividatur. Ideo, cum hoc presenti publico instrumento per firmam et sollemnem stipulationem promito et convenio bona fide vobis, iudeis iamdictis, quod ego, omnibus aliis postponitis, adaptabo et assaonabo tot cuyram de mutone, de bonibus, de vitulis, de ircis et de capris sub forma et conditione de super contentis et expressatis et meis sumptibus propriis et expensi ut superius est iamdictum⁵, volens quod super precia emptoris ipsorum coriorum credatur⁶ vestris aut altero vestrum simplici verbo sine pena et testibus⁷, nullo alio probationis genere exacto, quod iuramentum nunc ut extunc et e contra vobis aut alteri vestrum deffero et pro delato volo adhaberi. Et pro predictis omnibus et singulis per me complendis fideliter et legaliter tenendis et observandis obligo vobis et vestris me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiorem obtineant firmitatem, iuro per Deum et eius sancta quatuor Evangelia coram ponita et a me corporaliter manu tacta predicta omnia et singula, pro ut superius per me sunt narrata, attendere et complere et non in aliquo contrafacere vel venire iure aliquo, causa vel ratione.

Ad hec nos, dicti Salamó Bonafós Adret et Iacob Izach, iudei, concedentes predictam prout superius sunt expressa esse vera et veritate existere, ideo promittimus ea tenere et observare et non in aliquo contrafacere vel venire iure aliquo, causa vel ratione sub bonorum nostrorum et utrique nostri obligatione. Et ut predictam maiorem obtineant firmitatem ambo in simul iuramus per Deum et decem precepta legis que Deus dedit Moysi in monte Sinay, libro quarum a nostris manibus corporaliter fuit tactum, quod contra predicta non veniemus nec aliquem contravenire faciemus iure aliquo, causa vel etiam ratione.

Quod est actum Cervarie, XXIII^a die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L tertio.

Sig + num Raimundi de Podio, predicti, qui hec firmo et concedo ac etiam iuro⁸.

Sig + num Salamoní Bonafós Adret. Sig + num Iacob İzach, iudeorum predictorum, qui hec firmamus et concedimus ac etiam iuramus.

Testes huius rei sunt: Berengarius dez Torrens et Jacme Capela, Cervarie.⁹

5. *Segueix et si, ratllat.*

6. *Segueix vobis, ratllat.*

7. *Segueix et iuramento, ratllat.*

8. *ac etiam iuro, interliniat.*

9. *Tot l'instrument ratllat amb dues aspes i, al final del text, la nota: Fuit cancellatum de voluntate pactum XI die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o L tertio. Testes Berengarius dez Torrens et Astruch Azday, iudeus.*

8

1353 , febrer, 1. Cervera

Jucef Marroquí, jueu, promet, durant 8 anys des d'aquell moment i sota pena de 100 sous, no jugar al joc de daus a Cervera ni dins la seva vegueria.

AHCC. RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352 - 1354*, fol. 107 r.

Sit omnibus notum quod ego, Iuceff Marroquí, iudeus, testimonio huius publici instrumenti, promito et convenio bona fide, legitima stipulatione interveniente, vobis venerabile Arnaldo de Mecina, baiulo Cervarie pro domino regis, licet absenti tanquam presenti, et notario infrascripto, hec a me pro vobis et pro omnibus aliis quorum interest vel intererit legitime stipulanti et recipienti, quod a presenti die ad VIII annos inde venturos et numerandos non ludam ad aliquid ludum taxillorum infra villam et¹ vicariam Cervarie in quo munos amittere valeam. Et si contrafacere quod amitam pro pena et nomine pene tociens quociens per me fuit contrafactum² centum solidos Barchinone, de quaquidem pena medietas dicto venerabile baiulo, licet³ absenti ut supra aut illi baiulo qui fuerit pro tempore in villa Cervarie nomini domini regis, medietas lucro cedat et alia medietas denunciatori aplicetur. Et pro hiis firmiter attendendis et complendis obligo vobis, iamdicto venerabile baiulo, licet absenti ut supra, me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Quod est actum Cervarie, prima die febroarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L tertio.

Sig + num Juceff Marroquí, iudei predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt: Zayda Blochas, Ffranciscus Sartoris et Ffranciscus de Aqualata, Cervarie.

1. *Segueix in, ratllat.*
2. *Segueix amitterem per, ratllat.*
3. *Segueix as-, ratllat.*

9

1353, febrer, 8. Cervera

Bernadó de Fuxió, cirurgià, de Cervera, confessa a Jucef Bonastruc, de Cervera, que ha rebut 160 sous d'aquest, per la cura que li ha fet a la ferida que tenia a l'espatlla, i que resten 40 sous per pagar.

AHCC, RAMON RAMA, *Liber Iudeorum 1352 - 1353*, fols.116 r.- v.

Sit omnibus notum quod ego, Bernadonus de Fuxió, chirurgitus, ville Cervarie, testimonio huius publici instrumenti, confiteor vobis Iuceff Bonastruch, iudeo, quod ratione cure per me vobis facere in vulnere quod habeatis in altera spatularum vestrarum, solvesti michi centum sexaginta solidos Barchinone terni sic quod exsolutis per vos michi XL solidos, qui per vos michi restant ad solvendum, ratione predicta. Ego, nunc et tunc contra facio vobis de omne labore ratione dicte cure vestre sustenti bonum finem perpetuum et pactum de non petendo et de non agendo contra vos vel bona vestra ratione predicta, imponendo michi super predictis silencium sempiternum. Renuntians nominus satisfactionis de predictis non habite et doli. Et quia vos teniebatis nomine ratione dicte cure vobis fieri questio per Bernardus Valerna, chirurgitus, qui veneri in mei nomine aliquibus antibus dictum vulnus inspexit et meditavit. Ideo quo ad ipsum promito vobis dicto iudeo quod non fiet vobis questio aliqua seu petitis¹ quod si facerit, promito me preparant ante vos sub bonorum meorum, omnium obligationem.

Quod est actum Cervarie, VIII die febroari anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L tertio.²

Sig + num Bernardi de Fuxió, predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt: Petrus de Vallo et Raymundus Gilabert, notarius, Cervarie.

1. *Segueix q-, ratllada.*

2. *Segueix sig + num, ratllat.*